

חקת (71)

הכתוב כאן: "זאת התורה", זאת היא מעלתה של התורה, "אָדָם פִּי יָמוּת", אפילו שימות האדם הוא "באוהלו", עדיין נמצא באוהלה של התורה, דע"י שאומרים שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר. הוסיף החיד"א לפרש את המשך הפסוק, דהנה בחז"ל מוכח שגם האומר בשם חכם שאמר בשם אחר ואחר מאחר, כולם שפתותיהם דובבות בקבר, וזהו הריבוי "כל אשר באוהל" היינו כל מי שנאמרה השמועה בשמו, אפילו אינו בעל השמועה. ועוד בא לרבות אפילו אם זה שאמר משמו את השמועה אין לו מעשים טובים ג"כ זוכה ושפתותיו דובבות בקבר. וזה הרמז "כל הבא אל האהל" בין יש לו מעשים טובים ובין אין לו, זוכה להיות באהלה של תורה.

אוצרות התורה

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן יֵצֵן לֹא הָאֲמֹנָתִים בְּיַד הַקְּדוֹשִׁים לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקְּהָל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם (כ, יב)

כתב הבעל הטורים "לכן" בגימטריא מדה במדה. וצריכים אנן להבין כיצד עונש זה דלא יכנסו לארץ הוי מידה כנגד מידה על חטאם. עוד צ"ב למה לא נאמר לכן לא תכנסו אל הארץ אשר נתתי להם. מהו לא תביאו את הקהל הזה. משמע שהעונש הוא לא להביא את עם ישראל לארץ, ולא עצם הכניסה לארץ. וי"ל מנהיג תפקידו לקדש את ה' ולהנהיג את העם בצורה כזו שידעו שהקב"ה הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים ולכן הקב"ה בחר תמיד מנהיגים שניחוננו במידת הענווה כדי שלא יתלו הצלחתם בעצמם. והיות ומשה ואהרן פגמו במי מריבה בחטא שתלו את הוצאת המים בעצמם שאמרו "המן הסלע הזה נוציא לכם מים" והיו צריכים לומר יוציא ולא נוציא, שמשמעותו אנהנו נוציא, זה פגם בהנהגה לכן נענשו מידה כנגד מידה ב"לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ", שזה עונש שלא תנהיגו את עם ישראל בדרך לארץ ישראל.

להתעדן באהבתך

וַיִּכְפּוּ אֶת אַהֲרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם פֶּלַיִת יִשְׂרָאֵל (כ, כט)

מסתבר שבמשך כל אותה תקופה לא אירעה אצל בני ישראל אפילו רציחה בשוגג. שכן אילו היה אחד רוצח בשוגג, הרי היה עליו לגלות מביתו. ועכשיו עם מות הכהן הגדול היה חוזר לביתו וכל המשפחה היתה שמחה וצהלה לקראתו, לפיכך אמרה התורה: "וַיִּכְפּוּ אֶת אַהֲרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם פֶּלַיִת יִשְׂרָאֵל", כל משפחות ישראל התאבלו אחרי אהרן ולא היתה אף משפחה אחת

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה (יט, ב)

ידוע תמיהת העולם: מה זה שאמר הפסוק "זאת חקת התורה", והלא בפרה אדומה עסקינן, ואם כן היה צריך להיכתב "זאת חוקת הפרה"! אלא, יש לומר, בא הכתוב לרמוז לנו שהתורה הקדושה דומה היא בענין אחד לפרה אדומה: כשם שהפרה מטהרת טמאים, ומטמאת טהורים, כך גם התורה הקדושה כדברי חז"ל (יומא עב.): זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מיתה.

ושלל לא יחסר בשם "ליקוטי דברי דוד"

וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה אֲדֹמָה תְּמִימָה (יט, ב)

חז"ל (תנחומה חקת ח) אומרים על הפרה האדומה: תבוא האם ותקנח צואת בנה, האמא מכפרת על חטא העגל, בנה. לכאורה קשה: הפרה האדומה "מקנחת" מטהרת, טומאת מת, אדם שנטמא ממת, נטהר מטומאתו על ידי הזאת אפר הפרה אדומה. לכאורה לטומאת מת אין כל קשר לחטא העגל. מדוע אפוא נחשבת הפרה המכפרת על טומאה זו ל"מקנחת צואת בנה"? מה הקשר בין מה שהפרה מטהרת על טומאת מת לבין אמא שמקנחת צואת בנה. יש לומר: על הלוחות נאמר (שמות לב, טז) "תורות" דרשו (שמות רבה מא, ז) את המלה "תורות" מלשון "תורות", שבמתן תורה נעשו בני חורין ממלאך המות. נמצא אפוא שבמתן תורה פסקה למעשה טומאת מת. אולם כשחטאו בחטא העגל, חזרו לקילקולם, והשליטו עליהם את מלאך המות. נמצא לפי זה, שחטא העגל גרם לשובה של טומאת מת, לפיכך הפרה האדומה שמטהרת טומאת מת, נחשבת ל"מקנחת בנה"

יחי ראובן בשם האלשיך והכלי יקר

שפתותיו דובבות בקבר

זאת התורה אדם פי ימות באהל (יט, יד)

כתוב בגמרא (יבמות צו:): אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב "אגורה באהלך עולמים" וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה: רבש"ע, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז, דאמר רבי יוחנן משום רשב"י כל תלמיד חכם שאומרים שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר. בספר "בכור שור" (מגילה טו.) כתב: חשיבות ותועלת גדולה יש לו בזה כששפתותיו דובבות בקבר, דנחשב לו כאילו לומד בעצמו והולך ממדרגה למדרגה ומתעלה עוד ע"י זה. ביאר החיד"א בשמו של בעל "פנים מאירות" את

אשר הפיקה תועלת ממיתתו של אהרן בשובו אל המשפחתו ממקלטו, לפי שלא היה בנמצא אפילו רוצח בשוגג.

משך חכמה

בואו חשבון

עַל פֶּן יֵאמְרוּ הַמְשָׁלִים בְּאוֹתָם חֶשְׁבוֹן תִּפְנֹה וְתִפְנֹן עֵיר סִיחֹן
(כא, כז)

חז"ל (ב"ב עה:) מפרשים את המילים "בואו חשבון" בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. כתב ה"חפץ חיים": האדם צריך לצייר בשכלו, אילו היה כל העולם כולו מהארץ עד השמים מלא גרגירי חול דקים, ובכל שנה היה נחסר גרגיר אחד, הרי הדבר יקח שנים רבות עד אין מספר עד שיכלו כל הגרגירים. אמנם כל הזמן הארוך הזה. איננו אפילו כטיפה מן הים מול העולם הנצחי. מעתה יתבונן האדם איזה ערך יש לחיי העולם הזה, האדם חי שבעים או שמונים שנה, ואילו חיי העולם הבא הם לעד ולעולמי עולמים, על זה כתב רבינו יונה בספרו דשערי תשובה (שער א' אות י), אוי לי שהחלפתי עולם עומד בעולם חולף. אמר ה"ישמח משה", אילו היינו רואים מישוהו שזורק ארנק לים, ודאי שהיינו מסתכלים עליו כבלתי שפוי, ובכן, יותר בלתי שפוי הוא, מי שמאבד את זמנו. הזמן הוא יקר לאין ערוך יותר מכסף. רב יהודה הלוי הפליא לשורר: אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו. ימיו אינם חוזרים, ודמים אינם עוזרים.

להתענג בתענוגים

ערכה של מצוה כלה

**וַיִּפְנוּ וַיַּעֲלוּ דָרָךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן לְקִרְאָתָם וְכוּ'
וַיֵּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ (כא, לג, לד)**

חידוש גדול כתב בעל "שבט מוסר": אם אדם עשה עבירה שמתוכה נולדה עשית מצוה, כגון שהלך לעשות עבירה וזכה להחיות נפש, כיצד? אחד שרדף אחר חבירו להורגו, ורדף אחריו עד שהגיעו למקום מסויים, ולפתע ראה שם אדם עם גילוי עריות, נתיירא הרודף וחזר בו לא הרגו, נמצא שאותו אדם שעשה עבירה חמורה של גילוי עריות גרם הצלת נפש. אע"פ שלא כיוון למצווה, וברור שבית דין של מעלה לא יחשבו זה למצוה, אבל הקב"ה שהוא רב חסד מטה כלפי חסד, מחשיב לו המצוה שנולדה מהעבירה, כאילו הוא עשה אותה בקום ועשה, אע"פ שלא כיוון לה, משום שהוא רב חסד ומטה כלפי חסד.

ובזה פירש כוונת הירושלמי בפירוש הפסוק (תהלים סב) "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", כאילו עשאה בקום עשה וכיוון בה.

ספר "אוצרות התורה"

הלכה: שאלה: כוס פלסטיק חד פעמית שנדסקה, האם היא מוקצה, או שמא מאחר וראויה להכניס בה בטנים ואגוזים, עדיין שם כלי עליה?

תשובה: בספר "מאור השבת" כתב שהיא מוקצה, ודינה כשברי כלים, דמבואר בשו"ע (סימן שח ס"ו) דהוי מוקצה והיא עומדת להשלכה לאשפה. וגם אינה ראויה לאגוזים כי נאמר בכף החיים (סימן א' סק"ג) האוכל בכלים שבורים יהיה לו שכחה. ודומה למה שמבואר במשנ"ב (שח סקמ"ח) וז"ל: ניטל חודה או עוקצה של המחט, בטל מיניה שם כלי דאז הדרך לזרוק אותה. וכך גם המנהג הכוס פלסטיק סדוקה להשליכה לאשפה והוי מוקצה.

עלינו לשבת ויקרא תשובה כג

פתגם: הדאגה האחת והיחידה שמותר לאדם להיות שרוי בה היא הדאגה על כי הוא דואג...

רבי מרדכי מלכוביץ'

חקירה: דבר שיש לו מתירין

אינו בטל משום שיכול לאוכלו בהיתר, או משום שבוה האיסור ג"כ דומה קצת להיתר, ודבר הדומה לא מבטל אלא מחזיק (רש"י ביצה ג: יכול לאוכלו בהיתר, ר"ן נדרים נב: דומה להיתר)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: פה ולב: הגאון רבי חיים מוולוז'ין, כשהיה אדם פונה אליו לשאול עצה או בקשה, לא פסקו שפתיו מלדובב בדברי תורה, עד כי דומה היה שאיננו שומע כלל את הדובר אליו. ולבסוף בתום הדברים, היה משיב לו לשואל תשובה קולעת להפליא. פעם אחת שאלוהו מקורביו: איך היה מסוגל לשמוע את דברי הדובר אליו, בזמן ששפתיו מדובבות דברי תורה בלי הפסק? השיב רבי חיים: מה תימה יש כאן? הלא אפילו הדיוטות שבהמון עושים כן, שבשעת תפילה שפתיהם ממלמלות ואילו לבם הוגה בדברים אחרים לגמרי.

ספר "חד וחלק" חלק ג'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, גילברט יפה בת מרים. לזיווג טוב לשלמה בן אסתר.

לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל.

